3ο Πανελλήνιο Συνέδριο

«Κύπρος, Ελλάδα, Ομογένεια : Εκπαιδευτικές γέφυρες»

10 Μαΐου 2022

Διδακτικό Σενάριο

Ταξίδι στον χρόνο ... 48 χρόνια πριν στην Κύπρο

Δημιουργοί

Γούναρη Μαρινέττα

Τσαούση Ελένη

Σκοπός και στόχοι

- Το παρόν διδακτικό σενάριο επιδιώκει να γνωρίσουν οι μαθητές τα κύρια γεγονότα του 1974 που οδήγησαν στη διχοτόμηση του νησιού, να κατανοήσουν το Κυπριακό πρόβλημα και να αναπτύξουν γόνιμο και κριτικό προβληματισμό πάνω σ' αυτό καθώς και σε άλλα εθνικά μας θέματα. Παράλληλα βασική επιδίωξη είναι να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που θα αποκομίσουν και να δημιουργήσουν δικά τους πρωτότυπα έργα.

Ειδικότεροι στόχοι που επιτεύχθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος

- Με τη συμμετοχή μας στο παραπάνω πρόγραμμα
- Εξοικειωθήκαμε με τη διαδικασία διερεύνησης των ιστορικών πηγών, μάθαμε να αντλούμε πληροφορίες από αυτές, να τις ταξινομούμε, να τις αξιολογούμε και να ερμηνεύουμε τα ιστορικά γεγονότα της συγκεκριμένης περιόδου.
- μάθαμε να αποκωδικοποιούμε τα μηνύματα μιας κινηματογραφικής αφήγησης και να αντλούμε πληροφορίες από αυτή χρησιμοποιώντας την ως έμμεση πηγή για την κατανόηση της Κυπριακής κοινωνίας.

- Μάθαμε για την Ιστορία της Κύπρου, για τα δεινά ενός λαού που υπήρξε θύμα των εκάστοτε εισβολέων (Άγγλων, Τούρκων…)
- γνωρίσαμε τις σκέψεις και τους προβληματισμούς των συνομήλικων μας εκείνα τα δύσκολα χρόνια που ξαφνικά βρίσκονται ανέστιοι και απάτριδες.
- ενισχύθηκε η εθνική μας συνείδηση μέσα από την ιστορική μνήμη και αισθανθήκαμε υπερήφανοι.

Διδακτική μέθοδος, διδακτικές τεχνικές

- Ακολουθήθηκε η συνεργατική μάθηση με τις καθηγήτριες να έχουν ρόλο καθοδηγητικό - συμβουλευτικό. Εφαρμόστηκε όμως και η παραδοσιακή δασκαλοκεντρική μέθοδος , καθώς οι καθηγήτριες αρχικά μας παρείχαν τις βασικές πληροφορίες για την ιστορία της Κύπρου, αφού οι γνώσεις για το θέμα ήταν σχεδόν ανύπαρκτες.

- Άλλες διδακτικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν : σύντομες παρουσιάσεις των θεμάτων, ελεύθερος και κατευθυνόμενος διάλογος, ομάδες συζήτησης, χωρισμός σε ομάδες εργασίας, παραγωγή σχεδίων εργασίας, παρουσιάσεις με μορφή power point από τις ομάδες, δημιουργική γραφή.

Περιγραφή δραστηριοτήτων, διδακτικά βήματα

1η Δραστηριότητα **(2 διδακτικές ώρες)**

- Προβολή video "Η ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας " ως ψυχολογική - γνωστική προετοιμασία

https://www.youtube.com/watch?v=PBW5Ntgz2oU

- παρακολουθήσαμε το βίντεο (διάρκειας 9 λεπτών) που παρουσιάζει τα βασικά σημεία της ιστορικής διαδρομής του νησιού από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας.
- Στη συνέχεια συζητήσαμε και εκφράσαμε τις εντυπώσεις και τους προβληματισμούς μας.
- Γράψαμε στον πίνακα τα πρώτα συναισθήματα που μας δημιουργήθηκαν από το βίντεο (… πόσα λίγα ξέραμε για την Κύπρο, πόσο μεγάλη ιστορία έχει αυτό το πολύπαθο νησί, πόσοι πολλοί κατακτητές πέρασαν από πάνω του …)

2η Δραστηριότητα (2 διδακτικές ώρες)

Τίτλος : Η πορεία προς τα τραγικά γεγονότα του 1974 (στην αίθουσα της πληροφορικής)

Παρουσίαση ενός χρονολογικού πίνακα με τις βασικές ιστορικές περιόδους του νησιού.

Έτσι συνειδητοποιήσαμε την ελληνικότητα της Κύπρου από αρχαιοτάτων χρόνων, αφού η παρουσία Ελλήνων μαρτυρείται στην Κύπρο ήδη από τη 2η χιλιετία π.Χ (1200 π.Χ) περίπου. Από τότε μέχρι σήμερα και παρά τις αλλεπάλληλες πιέσεις ξένων κατακτητών επιβιώνει μία ελληνική κοινωνία με τη χαρακτηριστική ιδιωματική της γλώσσα, τις δικές της παραδόσεις και τρόπους ζωής.

Το νησί της Κύπρου σε χάρτη το 1562 - Το νησί της Κύπρου μετά το 1974

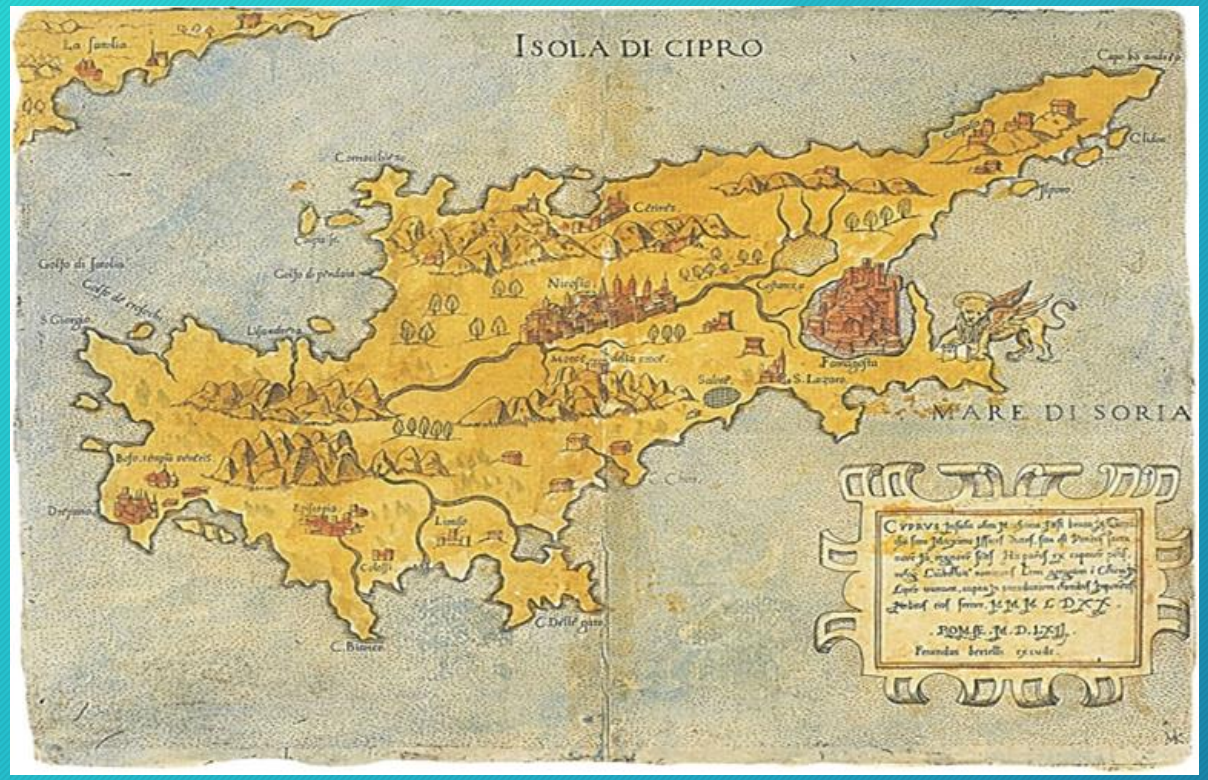

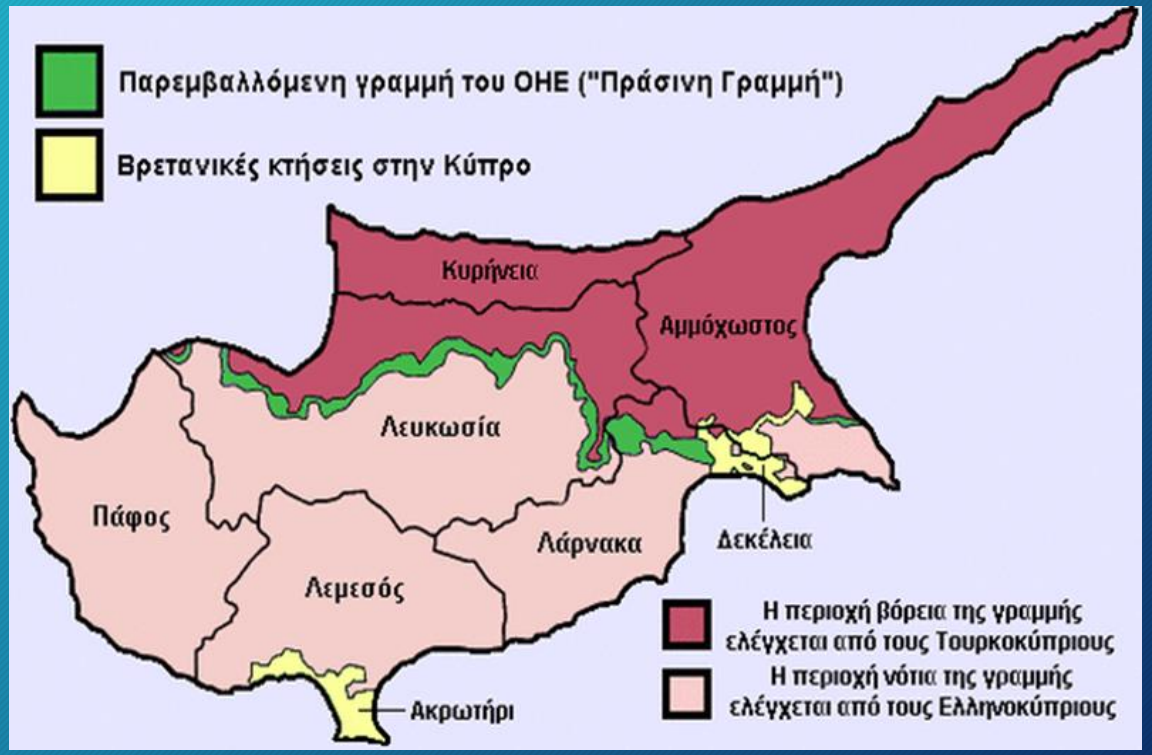

Χρονολογικός πίνακας-Βασικές ιστορικές περίοδοι

http://kupros1974.weebly.com/sigma973nutauomicronmueta-iotasigmatauomicronrhoiotakappa942-alphanualphadeltarhoomicronmu942.html

- 9η χιλιετία-5200 π.Χ.: Ακεραμεική Νεολιθική Περίοδος
- 5000-3900 π.Χ.: Κεραμεική Νεολιθική Περίοδος
- 3900-2500 π.Χ.: Χαλκολιθική Περίοδος
- 2500-1900 π.Χ.: Πρώιμη Εποχή του Χαλκού
- 1900-1600 π.Χ.: Μέση Εποχή του Χαλκού
- 1600-1050 π.Χ.: Ύστερη Εποχή του Χαλκού
- 1050-750 π.Χ.: Γεωμετρική Περίοδος
- 750-480 π.Χ.: Αρχαϊκή Περίοδος
- 480-310 π.Χ.: Κλασική Περίοδος
- 310-30 π.Χ.: Ελληνιστική Περίοδος
- 30 π.Χ.-330 μ.Χ.: Ρωμαϊκή Περίοδος
- 330-μέσα 7ου μ.Χ.: Παλαιοχριστιανική Περίοδος
- μέσα 7ου-965 μ.Χ.: Βυζαντινή-Αραβικές Επιδρομές
- 965-1191 μ.Χ.: Βυζαντινή Περίοδος
- 1191-1489 μ.Χ.: Φραγκοκρατία
- 1489-1571 μ.Χ.: Ενετοκρατία
- 1571-1878 μ.Χ.: Οθωμανική περίοδος
- 1878-1960 μ.Χ.: Αγγλοκρατία
- 1960: Ανακήρυξη Ανεξαρτησίας Κυπριακής Δημοκρατίας
- 1974: Τουρκική Εισβολή
- 2004: Ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- 2008: Υιοθέτηση του Ευρώ
- 2014: Το Κυπριακό πρόβλημα εξακολουθεί ως σήμερα να είναι άλυτο.

Η γραμμή του χρόνου στην Κύπρο μετά την Οθωμανική κατάκτηση

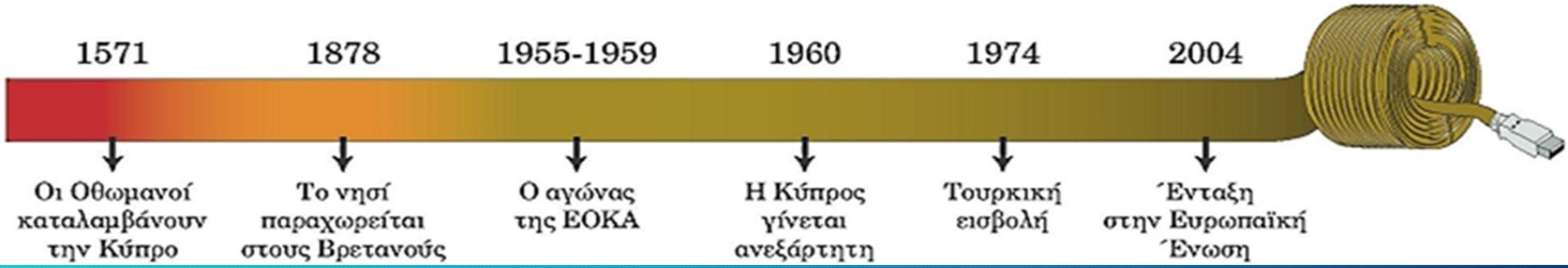

Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου, Στ΄ Δημοτικού

- Χωριστήκαμε σε ομάδες, αναζητήσαμε και να καταγράψαμε τα κύρια γεγονότα από το 1955 ως το 1974.
- Η αναζήτηση του υλικού έγινε μέσω διαδικτύου (κυρίως από τη Βικιπαίδεια), από το βιβλίο " Θέματα Ιστορίας" Β΄ Ενιαίου Λυκείου, μάθημα επιλογής (Το Κυπριακό ζήτημα σελ. 135-158) και από το βιβλίο της Ιστορίας της Γ΄ Γυμνασίου.

Η θεματολογία των ομάδων

- **1η ομάδα** : Περίοδος 1950-1954 (το δημοψήφισμα του 1950, αίτημα για αυτοδιάθεση, εθνάρχης ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος, προσφυγή στον ΟΗΕ, αποτυχία)

- 2η ομάδα : Περίοδος 1955-1959 (ο απελευθερωτικός αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α, τα μέτρα καταστολής των Άγγλων, έκτροπα εις βάρος των Ελλήνων της Κων/πολης ως αντίποινα από τους Τούρκους, Συμφωνίες Ζυρίχης και Λονδίνου το 1959)

- 3η ομάδα : Περίοδος 1960-1963 (1960: η Κύπρος ανακηρύσσεται ανεξάρτητη δημοκρατία, Συνθήκες Εγκαθιδρύσεως, Εγγυήσεως, Συμμαχίας , το συνταγματικό καθεστώς της Κυπριακής Δημοκρατίας και τα προβλήματα που δημιουργούσε → φυλετικές διακρίσεις υπέρ της μειονότητας των Τουρκοκυπρίων)

- 4η ομάδα: Περίιοδος 1963-1974 (διακοινοτικές συγκρούσεις Τουρκοκυπρίων- Ελληνοκυπρίων, δημιουργία της "πράσινης γραμμής" στη Λευκωσία, διαχωρισμός των δύο κοινοτήτων, στρατιωτική δικτατορία στην Ελλάδα το 1967 επιδίδεται σε εκστρατεία αποσταθεροποίησης στην Κύπρο με πρόσχημα την "ένωση")

- 5η ομάδα : Η τραγωδία του 1974 (το πραξικόπημα εναντίον του Μακάριου : η αφορμή για στρατιωτική εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο στις 20 Ιουλίου, επιχείρηση Αττίλας ΙΙ στις 14 και 15 Αυγούστου)

- 6η ομάδα : Οι συνέπειες της τουρκικής εισβολής (εκατόμβες νεκρών, διχοτόμηση, προσφυγιά, αγνοούμενοι, παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, πολιτική εποικισμού των Κατεχόμενων από την Τουρκία, εθνολογική υποχώρηση του ελληνισμού στην Ανατολική Μεσόγειο)

3η Δραστηριότητα (4 διδακτικές ώρες)

Τίτλος : Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια

- Οι ομάδες με βάση το υλικό που συγκέντρωσαν έφτιαξαν σύντομες παρουσιάσεις σε power point και κάναμε τις αντίστοιχες εισηγήσεις στην ολομέλεια. Έχει εκ των προτέρων προσδιοριστεί ο χρόνος παρουσίασης κάθε ομάδας.
- Ακολουθεί ελεύθερη συζήτηση μεταξύ των ομάδων, αλλά και κατευθυνόμενη με ερωταποκρίσεις, ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα και προβληματισμοί για τις συνέπειες των πολέμων.

4η Δραστηριότητα (2 διδακτικές ώρες)

Τίτλος : Γινόμαστε ιστορικοί, μελετάμε πηγές

- Δίνονται στις ομάδες πηγές (επίσημα έγγραφα, ψηφίσματα, μαρτυρίες ανθρώπων που έζησαν τα γεγονότα, εικόνες από τον τύπο της εποχής).
- Κάθε ομάδα μελετάει την πηγή που της δόθηκε, την αξιολογεί, καταγράφει τις πληροφορίες που παρέχει, τις συνδυάζει με όσες γνώσεις έχει αποκομίσει από τις προηγούμενες δραστηριότητες και παρουσιάζει στην ολομέλεια τα συμπεράσματά της. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να γράψει ένα σύντομο κείμενο στο οποίο θα αναλύει την πηγή. Τα κείμενα συγκεντρώνονται για την παραγωγή ενός έντυπου υλικού στο τέλος του προγράμματος.

5η Δραστηριότητα(2 διδακτικές ώρες)

Τίτλος : Παρακολούθηση αποσπασμάτων από την Κυπριακή τηλεοπτική σειρά "Βασιλική" και ανάγνωση ποιημάτων, ως πηγή έμπνευσης για να δημιουργήσουμε ένα δικό μας έργο

- https://www.youtube.com/watch?v=TH0ZCXvcL8I

❖

Παρακολουθούμε σύντομα αποσπάσματα της τηλεοπτικής σειράς.

- Μοιράζουμε στις ομάδες έναν κατάλογο με ποιήματα με θέμα το 1974. Επιλέγουμε κάποιο από αυτά , το διαβάζουμε και να το απαγγέλουμε.

- Απαγγέλουν όποιοι θέλουν

- ένας μαθητής καταγράφει στον πίνακα συναισθήματα, εντυπώσεις, τους προβληματισμούς των συμμαθητών του χρησιμοποιώντας λέξεις -κλειδιά.

6η Δραστηριότητα(2 διδακτικές ώρες)

Τίτλος : Γινόμαστε συγγραφείς και γράφουμε ένα δικό μας διήγημα με θέμα την τραγωδία του 1974

- παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά και η δομή του διηγήματος και δίνονται χρήσιμες συμβουλές για τη συγγραφή ενός σύντομου διηγήματος.
- Δίνεται σε κάθε ομάδα ένα φύλλο εργασίας στο οποίο οι μαθητές μπορούν να καταγράψουν τον τόπο, χρόνο, τον κύριο ήρωα, τα δευτερεύοντα πρόσωπα, την πλοκή (αρχή - εξέλιξη - τέλος ιστορίας), το είδος της αφήγησής τους
- Οι ομάδες αφήνονται να συζητήσουν ελεύθερα και να αποφασίσουν το θέμα του διηγήματός τους και το μήνυμα που θέλουν να μεταδώσουν. Στη συνέχεια κάνουν ένα προσχέδιο και αρχίζουν να γράφουν την ιστορία τους. Κάθε ομάδα έχει αναλάβει να γράψει και να παρουσιάσει μια ιστορία.
- Οι ομάδες που δυσκολεύονται ή δεν θέλουν να γράψουν διήγημα μπορούν να επιλέξουν ένα διήγημα των συμμαθητών τους , να το εικονογραφήσουν ή να αποδώσουν εικαστικά μία σκηνή, να σχεδιάσουν ένα εξώφυλλο ή να δημιουργήσουν μία αφίσα.

7η Δραστηριότητα (2 διδακτικές ώρες)

Τίτλος : Ανάγνωση διηγημάτων - επιλογή

- Οι ομάδες παρουσιάζουν τις ιστορίες τους στην ολομέλεια. Ακολουθεί συζήτηση και επιλέγεται με ψηφοφορία η ιστορία που τους συγκίνησε, τους άγγιξε περισσότερο. Ακολουθούν σχόλια και ιδέες για τυχόν αλλαγές- τροποποιήσεις στην πλοκή, τους ήρωες, τον τίτλο κ.α. Η ομάδα της οποίας η ιστορία έχει επιλεγεί συγκεντρώνει τις παρατηρήσεις των συμμαθητών της και του διδάσκοντος και εργάζεται για την ολοκλήρωση του διηγήματος με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού. Η συγγραφή του διηγήματος ολοκληρώνεται από τους μαθητές εκτός του χώρου του σχολείου. Οι υπόλοιπες ομάδες εργάζονται, για συμπληρώσουν εικαστικά το διήγημα. Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας χρήσιμη είναι η αρωγή του καθηγητή των καλλιτεχνικών.

8η Δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα)

Τίτλος : Η εισβολή μέσα από πίνακες ζωγραφικής

- δίνονται στις ομάδες εικόνες από πίνακες με θέμα την εισβολή του 1974 και τους ζητείται να αναζητήσουν τους δημιουργούς των έργων, να τα παρατηρήσουν και να καταγράψουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους καλλιεργώντας έτσι την ενσυναίσθηση.

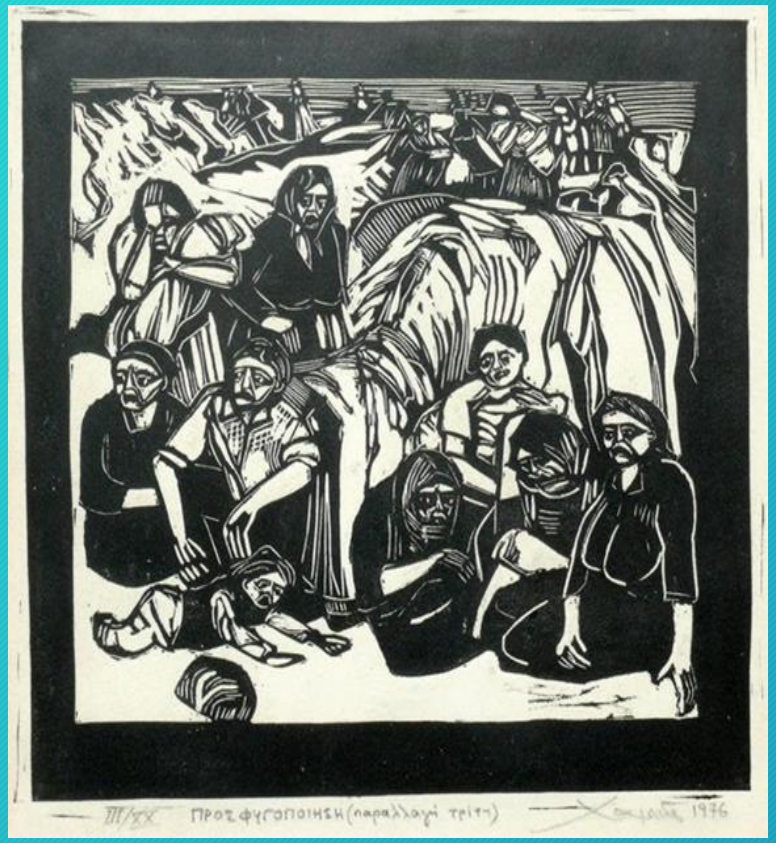
III/XX
ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΙΗΣΗ (παραλλαγή τρίτη)
1976

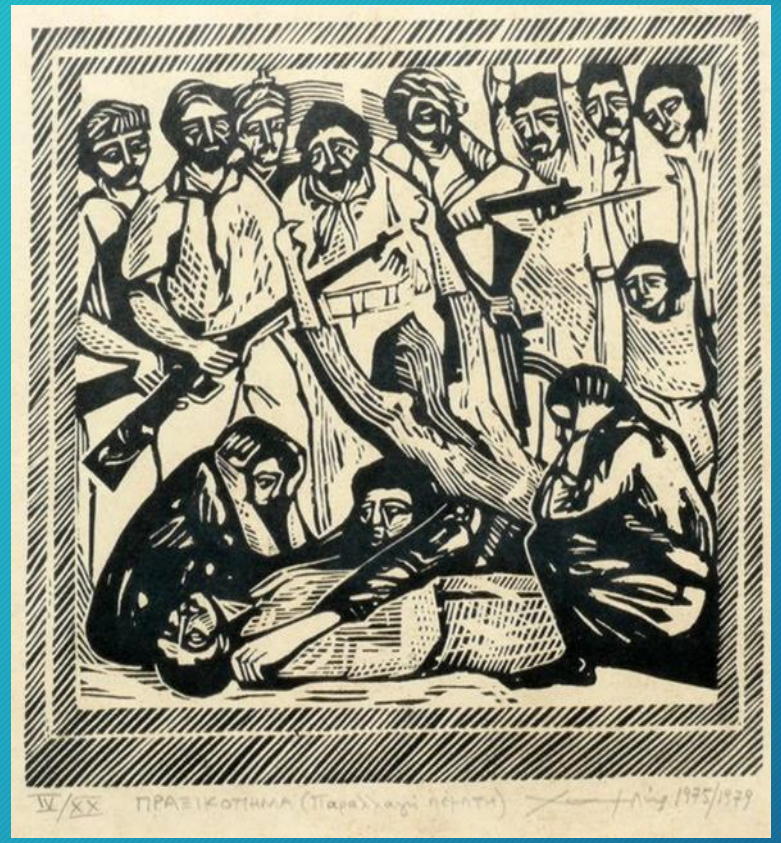
IV/XX
ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ (Παραλλαγή πέμπτη)
1975/1979

9η Δραστηριότητα (3 διδακτικές ώρες)

Τίτλος : **η ιστορία μέσα από το θεατρικό παιχνίδι**:

- 1.**Ο διάδρομος των εσωτερικών φωνών ή διάδρομος συνείδησης**:
- Η ομάδα σχηματίζει δύο παράλληλες σειρές αφήνοντας ένα μικρό διάδρομο ανάμεσα τους από όπου θα περάσει ένας μαθητής.
- Καθώς ο μαθητής αυτός περπατάει αργά μέσα στο «διάδρομο» οι μεν του λένε σκέψεις που πιθανόν έχει στο μυαλό του για την υπεράσπιση της Κύπρου για το αν πρέπει να πολεμήσει ή να δειλιάσει και να φύγει και οι άλλοι τις αντίθετες.
- Εναλλακτικά μπορεί από τη μια πλευρά του διαδρόμου να στέκονται αυτοί που εκφράζουν τις θετικές σκέψεις και αυτοί που εκφράζουν τις αρνητικές, έτσι ώστε ο μαθητής να ακούει και τους δύο ταυτόχρονα. Στο τέλος καταγράφει τις δικές του αποφάσεις επιχειρηματολογώντας.

2. Δυναμικές εικόνες, παγωμένες εικόνες

- Τα μέλη της ομάδας, καλούνται να φτιάξουν με τα σώματα τους μια φωτογραφία (μέσα από το ρεπορτάζ του τύπου της εποχής) από την εισβολή στην Κύπρο. Λέγονται επίσης και «παγωμένες εικόνες», «ταμπλό» και «ακίνητες εικόνες».. Είναι εικόνες γεμάτες δυναμική ενέργεια που για αφετηρία ή ερέθισμα μπορεί να έχουν μια φωτογραφία, ένα στίχο, μια ανάμνηση, ένα γεγονός, ένα συναίσθημα ακόμη και μια άποψη.

- Κάποιος αφηγείται τα γεγονότα της εισβολής, η δράση παγώνει και η παγωμένη εικόνα βοηθά τους συμμετέχοντες να εστιάσουν σε μια λεπτομέρεια ή βοηθά την ομάδα να μπει στην καρδιά ενός θέματος, να αναπτύξει μια αφήγηση και να οδηγηθεί σε ένα στυλιζαρισμένο είδος παρουσίασης μακριά από νατουραλισμούς ή να αποτελέσει αφετηρία για την ομαδική πρωτότυπη δημιουργία, είτε αυτό είναι σενάριο είτε χορογραφία.

- Κάποιος μπαίνει στον χώρο και παίρνει μια στάση. Μετά μπαίνει κάποιος άλλος για να συμπληρώνει την εικόνα, παίρνοντας μια στάση κοντά ή μακριά, ακουμπώντας ή όχι τον πρώτο. Κατόπιν ένας τρίτος συμπληρώνει την εικόνα. Τα παραπάνω γίνονται χωρίς κανείς να σχολιάζει, να υποδεικνύει ή να εξηγεί τις προθέσεις του. Η υπόλοιπη ομάδα συζητά τη σύνθεση που προέκυψε. Με αυτή τη μέθοδο μπορεί να φτιαχτεί μια σειρά από διαδοχικές εικόνες-ταμπλό που να διηγούνται μια ιστορία ή μια κατάσταση.

3. Γλύπτης-γλυπτό:

- Κάποιος καλείται να μείνει ακίνητος σαν άγαλμα. Κάποιος άλλος, ο «Γλύπτης» καλείται να διορθώσει τη στάση ή την έκφραση του αγάλματος κάνοντας μικρές μετατροπές. Ο Γλύπτης μπορεί να σηκώσει και κάποιον άλλο για να συμπληρώσει το έργο του.

- Η υπόλοιπη ομάδα προτείνει τίτλο για το γλυπτό. Τέλος ο Γλύπτης ανακοινώνει τον δικό του τίτλο. Γλυπτό μπορούν να φτιάξουν με αφορμή ένας συγκεκριμένο πρόσωπο που έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στα γεγονότα της εισβολής. Ακόμη μπορούν να φτιάξουν γλυπτό έχοντας στο μυαλό τους κάποιο συναίσθημα (λύπη, θυμό, πείνα, προσφυγιά). Οι υπόλοιποι καλούνται να αναγνωρίσουν το συναίσθημα. Ένας ήχος , μια κραυγή ή μια μουσική μπορεί να είναι το κίνητρο για ένα Γλύπτη. Πάλι οι άλλοι θα κληθούν να μαντέψουν το είδος του ήχου ή της μουσικής.

10η Δραστηριότητα (2 διδακτικές ώρες)

Τίτλος : Τελική παρουσίαση του διηγήματος και των άλλων έργων

- Το διήγημα με έντυπη ολοκληρωμένη μορφή (εξώφυλλο, εικονογράφηση) μοιράζεται στους μαθητές. Γίνεται ανάγνωση και ακολουθεί ελεύθερη συζήτηση. Ζητείται από τους μαθητές να αξιολογήσουν τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, να εκτιμήσουν σε ποιο βαθμό ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες τους από τη συμμετοχή τους σ' αυτό και να κάνουν προτάσεις για τη βελτίωσή του.

Αποτίμηση, αξιολόγηση

- Αναμένεται να υπάρξουν θετικά μαθησιακά αποτελέσματα από την εφαρμογή του σεναρίου, καθώς οι μαθητές θα έρθουν με έναν ελκυστικό τρόπο σε επαφή με τη νεότερη ιστορία και το δράμα του Κυπριακού ελληνισμού άγνωστα σε αυτούς έως τώρα.
- Θα καλλιεργήσουν ποικίλες δεξιότητες και θα αναπτύξουν θετικά αυτοσυναισθήματα παίρνοντας μέρος στις δραστηριότητες του σεναρίου και παράγοντας τα δικά τους πρωτότυπα έργα.